

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

ZAPLETAL, Aleš. *Leuenberský synod v ČR*. Praha, 2020, 41 s. Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Evangelická teologická fakulta. Ekumenický institut. Vedoucí práce Martin VAŇÁČ, Ph.D.

Předložená bakalářská práce se věnuje Synodu leuenberského společenství v ČR, jeho vzniku, dosavadní činnosti a možnostem jeho práce v budoucnosti. V první kapitole autor nejprve zasazuje Leuenberskou konkordii do kontextu ekumenického hnutí, v druhé se věnuje ustavení leuenberského synodu v ČR v roce 2000, ve třetí stručně sleduje jeho jednotlivá zasedání v letech 2002–2018, ve čtvrté reflektuje dosavadní činnost a vyslovuje několik návrhů do budoucnosti. Práce je kromě obsáhlého seznamu použitých pramenů a literatury doplněna o statistiku denominací členských církví leuenberského společenství v ČR a přehled dosavadních zasedání, včetně jmen zvolených předsedů a místopředsedů synodu.

Autor, čerstvý absolvent doktorského studia na katedře historie na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, se ujal záslužné práce, kterou je zpracování dějin jedinečné domácí ekumenické instituce. Výsledkem je nadstandardní bakalářská práce, v níž autor zpracoval veřejně dostupné prameny, především časopisecké články a internetové zdroje, oslovil pamětníky a účastníky jednání a v neposlední řadě přidal i některé svoje návrhy. Práce je prvním zpracováním dějin Synodu leuenberského společenství v ČR. Práce je dobře a logicky členěná a napsaná srozumitelným jazykem, s naprostým minimem překlepů (výjimku představuje např. „*Důležité je, že vzájemném zastupování v diaspoře nedochází...*“ (s. 25). Text práce je protkán hojnými citáty, ať už z článků nebo z vyjádření oslovených pamětníků. Naopak vlastní vyjádření autora zaznívá až v samotném závěru práce, a to ještě s jistým ostychem: „*V teologii je možné a (doufám i) vítané uvést otevřeně vlastní stanovisko; budiž to tedy dovoleno i autorovi této studie.*“ (s. 31). Osobně bych přivítal autorovu větší smělost v hodnocení smyslu a práce synodu. Např. se nabízí otázka, zda je tento projekt skutečně úspěšný (jak tvrdí autor, viz „*můžeme v roce 2020 říci, že se tento experiment daří*“, tak Jana Křížová, s. 24) nebo zda jeho úspěšnost závisí na tom, jak je jeho činnost reflektována v jednotlivých církvích (jak upozorňuje Marek Říčan, s. 24). Otázkou je, podle jakých kritérií bychom měli hodnotit úspěšnost synodu? Jedním z nich by mohlo být zjištění, nakolik se o této instituci v jednotlivých církvích ví a nakolik jsou v praxi jeho dohody realizovány. To byl ostatně jeden ze směrů výzkumu, o kterém jsme s autorem práce uvažovali, ale s ohledem na rozsah a pojetí bakalářské práce jsme ho nakonec zavrhlí. Co však o instituci synodu vypovídají slova Jany Křížové, že stejně „*velmi záleží na všech zúčastněných osobách, do jaké míry se domluví*“ (s. 26) nebo Petra Rause, současného předsedu leuenberského synodu, z Církve bratrské: „*Pro moji denominaci... není tato dohoda nijak převratná, protože se (domnívám se) snažíme budovat dobré vztahy a vzájemnou důvěru i bez ní.*“ (s. 27)? Mám pocit, že v případě společenství kazatelny a stolu Páně jde přece jen o něco víc, než jen o dobré vztahy a vzájemnou důvěru. Při náhodných rozhovorech s některými členy právě Církve bratrské mám někdy dojem, že představa o zastupitelnosti jim není úplně blízká. Tím však nechci zpochybňovat ekumenickou otevřenost této církve a např. dodnes inspirativní a vyvážené stanovisko Studijního odboru Rady CB „*Současné otázky účasti na sv. Večeři Páně*“ z roku 1984. Další otázkou by mohlo být, zda je leuenberský synod platformou

pro rozvíjení ekumenické činnosti nebo jen určitou pojistkou, až nastane dostatečně zlá situace v jednotlivých členských církvích (jak uvádí Jan Roskovec, s. 27).

Vyslovené otázky však nepovažuji za výtky na adresu autora práce, ale spíše za podněty k dalšímu přemýšlení o tématu. Při zpracování práce nakonec zůstal stranou i hlavní impuls pro vznik synody, kterým byly úvahy a diskuse o „Evropské evangelické synodě“ v rámci evropského leuenberského společenství v 90. letech, které inicioval návrh německého evangelického teologa a ředitele Ekumenického institutu v Bensheimu Reinharda Frielinga. Prof. Pavel Filipi se k této myšlence připojil, ale ta se nakonec v evropském kontextu neprosadila. Místo ní se prosadila snaha o „společný protestantský hlas v Evropě“. V pozadí návrhu Frielinga a Filipiho však šlo o něco jiného, co prof. Filipi s jistou nadsázkou označoval jako „vzájemné vměšování“. Tedy, že jednotlivé církve by nejenom informovaly o chystaném rozhodnutí o nějaké otázce (např. o stanovisku ke sňatkům stejnopohlavních párů), ale byly by ochotné si poslechnout stanoviska jiných církví, které třeba rozhodovacím procesem o stejném tématu již prošly. Samozřejmě by v případě rozhodování zůstaly jednotlivé církve zcela autonomní, což je rozdíl mezi principem společenství církví a unie. Konkrétně mě napadá, že třeba tři členské církve leuenberského společenství (CB, ECM, ČCE) v nedávné době buď vydaly novou bohoslužebnou agendu, nebo se její přípravou zabývají. Nevím o tom, že by se leuenberské společenství touto otázkou nějak zabývalo nebo že by poskytlo prostor pro vzájemné sdílení zkušeností. Dalším tématem by byla spolupráce při duchovní formace mládeže, kterou autor ve svých návrzích výslovně uvádí (s. 29) a zmiňuje, že bude tématem připravovaného zasedání v listopadu 2020.

Na závěr bych zmínil jen dvě drobnosti v uvedené práci:

V 1. kapitole autor soudí, že biblický obraz těla s mnoha údy (1K 12, 12) „*lze aplikovat i na jednotlivé denominace*“ (s. 8). Diskusi na toto téma vzbudila práce Oscara Cullmanna „Einheit durch Vielfalt“ z roku 1986 (viz shrnutí diskuse a Cullmannova reakce ve 2. vydání z roku 1990). Většinou se jednalo o negativní vyjádření v tom smyslu, že Pavlův obraz těla mluví o charismatech svěřeným jednotlivcům nikoliv kolektivu. K této myšlence se klonil i Pavel Filipi (viz k tomu stručné vyjádření v knize „Církev a církve“, s. 170). Na druhou stranu to neznámá, že by autoři nepracovali s myšlenkou, že různé tradice rozvíjejí některé svoje důrazy (ostatně tak to dělá ve své práci i Cullmann, za protestantské „charisma“ považuje soustředěnost na Písmo a svobodu; u katolické církve pak univerzalismus a instituci, resp. tj. důraz na organizační stránku církve; u pravoslavných církví pak důraz na působení Ducha sv. a ustálenost liturgických forem), ale většinou se vyhýbají specifickému termínu charisma a uvedenému obrazu.

Za drobnou chybu považuji skutečnost, že autor při citaci Leuenberské konkordie (např. pozn. 155 a 156 na s. 32) cituje jen odkazem na souhrnné vydání čtyř dokumentů pouze s uvedením strany. Jednak by bylo na místě odkázat přímo na konkordii citačním stylem příspěvku ve sborníku, jednak by se u takového dokumentu hodilo ještě přidat odkaz přímo na číslo citovaného článku konkordie.

Bakalářská práce Aleše Zapletala splňuje požadavky kladené na tento typ práce a vzhledem ke kvalitě jejího zpracování navrhuji stupeň **hodnocení A – výtečně**.

Mgr. et. Mgr. Martin Vaňáč, Ph.D., v Praze 7. září 2020

